

КИЇВСЬКИЙ СТОЛИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ БОРИСА ГРІНЧЕНКА
ФАХОВИЙ КОЛЕДЖ «УНІВЕРСУМ»

ДИПЛОМНИЙ ПРОЄКТ

**Компетентнісний підхід у вивченні жанрів образотворчого мистецтва
учнями 6 класів**

Виконала студентка IV курсу
групи ОМфмб–1–21–4.0д
спеціальності 014 Середня освіта
ОПП Середня освіта (Образотворче
мистецтво)
ОПС фаховий молодший бакалавр
Баштова Дарія Ярославівна
Керівник: Соченко Л.А.

Рекомендовано до захисту
ЦК образотворчого мистецтва
і дизайну
Протокол від 17.05.2025р. №7
Голова ЦК Олена КАЗІМІРЕНКО

Захищено
Оцінка
Протокол ЕК від «__»____2025р. № __
Голова ЕК

Костянтин ЧЕРНЯВСЬКИЙ
кандидат мистецтвознавства, доцент,
доцент кафедри дизайну НАОМА

ЗМІСТ

ВСТУП.....	3
РОЗДІЛ 1. КОМПЕТЕНТНАСНИЙ ПІДХІД У ВИВЧЕННІ ЖАНРІВ ОБРАЗОТВОРЧОГО МИСТЕЦТВА УЧНЯМИ 6 КЛАСІВ.....	6
1.1. Сутність поняття компетентнісного підходу у сучасній освіті.....	6
1.2. Вивчення жанрів на уроках образотворчого мистецтва у 6 класі	12
1.3. Педагогічні особливості учнів 6 класу та їх вплив на сприйняття жанрового різноманіття у мистецтві	17
ВИСНОВКИ ДО РОЗДІЛУ 1.....	21
РОЗДІЛ 2. ПРОЦЕС ВИКОНАННЯ ПРАКТИЧНОЇ РОБОТИ	23
2.1. Виникнення ідеї та пошукові ескізи.....	23
2.2. Процес реалізації твору «Тиша в променях кольору».....	26
ВИСНОВКИ ДО РОЗДІЛУ 2.....	28
ВИСНОВКИ	30
СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ.....	31
ДОДАТКИ.....	33

ВСТУП

У сучасному освітньому просторі України відбуваються значні зміни, спрямовані на оновлення змісту, форм і методів навчання відповідно до потреб сьогодення. Одним із ключових напрямів цих змін є впровадження компетентнісного підходу, що передбачає формування в учнів не лише знань, а й здатності застосовувати їх на практиці у різних життєвих ситуаціях. Такий підхід є основою Концепції «Нова українська школа» та спрямований на розвиток активної, творчої, свідомої особистості.

Особливо актуальним є запровадження компетентнісного підходу у сфері мистецької освіти, зокрема на уроках образотворчого мистецтва. У 6 класі, коли учні вже мають базові знання про художню мову, настає час поглиблювати розуміння жанрового різноманіття мистецтва, розвивати художньо-образне мислення, креативність і естетичне сприйняття. Саме на цьому етапі важливо не лише ознайомити учнів з жанрами образотворчого мистецтва — портретом, пейзажем, натюрмортом, побутовим жанром, а й навчити їх застосовувати набуті знання у практичній діяльності, аналізувати твори, створювати власні зображення на основі життєвого досвіду та творчого бачення.

Застосування компетентнісного підходу у викладанні образотворчого мистецтва дозволяє розв'язувати комплексні освітні завдання: розвивати комунікативні, соціальні, загальнокультурні та творчі компетентності учнів. Через ознайомлення з жанрами мистецтва школярі навчаються бачити світ у його різноманітті, розуміти художні образи, інтерпретувати побачене, формулювати власну думку, створювати твори, що відображають їхній внутрішній світ.

Жанри образотворчого мистецтва, як навчальний зміст, мають потужний потенціал для формування ключових і предметних компетентностей. Вони дають змогу поєднати знання з історії мистецтва, технічні навички, творчість

та індивідуальне бачення учнів. Наприклад, створення портрета не лише передбачає володіння технікою малювання, а й розуміння характеру, емоційного стану моделі; пейзаж формує спостережливість і чутливість до навколишнього світу; натюрморт — увагу до композиції, деталей, структури предметів.

Особливу увагу в рамках компетентнісного підходу приділяють активним формам і методам навчання — груповій роботі, творчим проєктам, мистецьким дослідженням, обговоренням, презентаціям. Такі види діяльності стимулюють самостійність, відповідальність, вміння приймати рішення, співпрацювати, аналізувати й оцінювати результати.

Актуальність обраної теми полягає в тому, що сучасний підхід до викладання образотворчого мистецтва потребує не лише оновлення змісту, а й переосмислення методики навчання, з урахуванням вимог компетентнісної освіти. Використання жанрів як навчального матеріалу дає змогу не лише формувати художні навички, а й розвивати особистість дитини в усіх її проявах.

Мета дослідження — проаналізувати можливості впровадження компетентнісного підходу у процес вивчення жанрів образотворчого мистецтва учнями 6 класів, а також визначити його вплив на розвиток творчих здібностей, художнього мислення та ключових компетентностей.

Завдання дослідження:

- з'ясувати сутність поняття «компетентнісний підхід» у контексті сучасної освіти;
- дослідити історичні підходи до викладання жанрів образотворчого мистецтва у школі;
- охарактеризувати жанри образотворчого мистецтва як навчальний зміст у 6 класі;

- визначити ефективні методи реалізації компетентнісного підходу у мистецькій освіті;

- проаналізувати результати впровадження цих методик у навчальний процес.

Об'єкт дослідження — процес викладання образотворчого мистецтва у 6 класі.

Предмет дослідження — формування компетентностей учнів через вивчення жанрів образотворчого мистецтва.

Методологія дослідження — Під час роботи над дослідженням були чітко окреслені мета і завдання, спрямовані на розкриття можливостей компетентнісного підходу у вивченні жанрів образотворчого мистецтва через практичну художню діяльність. Вибір теми зумовлений потребою сучасної мистецької освіти у творчому самовираженні, розвитку художньої індивідуальності та глибшому розумінні жанрової специфіки образотворчого мистецтва.

Основний акцент зроблено на практичному аспекті — виконанні стилізованого натюрморту, що дало змогу на власному прикладі простежити, як відбувається засвоєння знань про жанри, композиційні прийоми, колористику, декоративне узагальнення форм, а також розвиток здатності до творчої інтерпретації натурного матеріалу.

Структура дипломної роботи включає: зміст, вступ, два розділи (теоретичний і практичний), загальні висновки, список використаних джерел, додатки. Загальний обсяг роботи — 37 сторінок, з яких 30 сторінок — основний зміст.

РОЗДІЛ 1. КОМПЕТЕНТІСНИЙ ПІДХІД У ВИВЧЕННІ ЖАНРІВ ОБРАЗОТВОРЧОГО МИСТЕЦТВА УЧНЯМИ 6 КЛАСІВ

1.1. Сутність поняття «компетентнісний підхід» у сучасній освіті

У сучасних умовах трансформації системи освіти, яка відповідає викликам глобалізованого світу, дедалі більшої актуальності набуває компетентнісний підхід. Це не просто метод навчання, а фундаментальна концепція, яка визначає цілі, зміст, форми і методи організації освітнього процесу. Компетентнісний підхід орієнтований на кінцевий результат навчання — сформовану у здобувача освіти здатність ефективно діяти в життєвих ситуаціях, творчо застосовувати знання, уміння, навички та особистісні якості.

Згідно з Концепцією Нової української школи (2016), основним завданням сучасної освіти є формування ключових компетентностей, що забезпечують успішну самореалізацію особистості у професійному та суспільному житті. [1] У цьому контексті поняття "компетентність" розглядається як динамічна комбінація знань, умінь, цінностей, ставлень і здатностей, що реалізуються в процесі навчання. Освітній процес при цьому має не лише передати здобувачам освіти певний обсяг знань, але й навчити їх застосовувати ці знання у практичній діяльності.

Компетентнісний підхід є методологією організації освітнього процесу, орієнтованою на кінцевий результат у вигляді сформованих компетентностей. [2] Компетентності — це здатність особистості успішно реалізовувати знання і досвід у конкретних ситуаціях, демонструючи при цьому самостійність, критичність і творчий підхід. У документах НУШ компетентнісний підхід визначено як «місток, який поєднує школу з реальним світом і тими потребами, які ставить перед людиною життя», а компетентність — як «поєднання знань, умінь, навичок, способів мислення, поглядів, цінностей,

особистих якостей, що визначає здатність особи успішно провадити діяльність у нових непередбачуваних умовах».

Особливістю компетентнісного підходу є інтегрований характер освітньої діяльності. У процесі навчання учень не лише опановує окремі предметні знання, а й набуває досвіду міжпредметної взаємодії, формує здатність аналізувати, оцінювати, планувати, приймати рішення. У цьому сенсі компетентність є ширшим поняттям, ніж знання, оскільки вона включає готовність і здатність діяти.

Компетентнісний підхід у сучасній освіті — це відповідь на потребу формувати в особистості здатність до саморозвитку, критичного мислення, самостійного прийняття рішень. Компетентності формуються не лише через передачу знань, а й через активну діяльність, що охоплює емоційний, мотиваційний та ціннісний аспекти навчання.[2]

Одним з ключових елементів компетентнісного підходу є діяльнісна складова. Це означає, що навчання повинно відбуватися через дію, включення здобувачів освіти в реальні або змодельовані ситуації, де вони можуть застосувати набуті знання. Це передбачає використання інтерактивних методів навчання: проєктної діяльності, рольових ігор, навчальних дискусій, дослідницьких завдань тощо. Такий підхід активізує мислення, розвиває самостійність, здатність до самооцінки і рефлексії.

Компетентнісний підхід змінює те, як відбувається навчання в школі. Головна ідея цього підходу полягає в тому, що важливо не просто дати дітям знання, а навчити їх застосовувати ці знання у реальному житті. Учні мають не лише щось вивчити, а й зрозуміти, як використовувати це на практиці — у повсякденних ситуаціях, у спілкуванні, у творчості, у вирішенні завдань. У межах такого підходу змінюється і роль учителя. Тепер учитель — не просто той, хто передає готову інформацію, а той, хто допомагає дітям самостійно відкривати нове. Учитель стає помічником, радником, організатором

навчання. Його завдання — створити цікаве та безпечне середовище, у якому кожен учень може розвиватися, пробувати себе, не боятися помилитися, ставити запитання і знаходити відповіді. Учні при цьому не просто пасивно слухають або переписують у зошит, а стають активними учасниками навчального процесу. Вони вчаться ставити цілі, планувати свої дії, приймати рішення, аналізувати результати. Кожен може знайти для себе зручний спосіб навчання — комусь легше через практику, комусь — через спостереження, інші краще запам'ятовують, коли самі пояснюють. Такий підхід допомагає дитині розвиватися як особистості — вчитися мислити самостійно, бути відповідальною, творчою, вміти працювати в команді, не боятися труднощів. І це важливо не лише на уроках, а й у житті загалом.

Взагалі перехід до компетентнісного підходу — це зміна головної мети навчання.[8] Раніше в освіті найбільше уваги приділяли тому, що учні мали запам'ятати якомога більше фактів, дат або визначень, а вчитель переважно передавав готову інформацію, а завданням учня було добре вивчити і відтворити її. Такий підхід часто не враховував, як учень може застосувати ці знання в реальному житті, а компетентнісний підхід ставить іншу мету важливо не тільки знати щось уміти користуватися цими знаннями.

Наприклад не просто знати, як правильно змішувати фарби а й розуміти, як ці знання можуть допомогти створити наприклад певний настрій у малюнку або відтворити якусь емоцію передавши її кольором, або як правильно придумати власний дизайн щоб всі кольори співпадали.

Як вже зазначалось раніше також змінюється роль вчителя він не просто має пояснювати матеріал, а й допомагати учневі шукати, досліджувати, розуміти та самостійно приходити до висновків. Вчитель має ставати другом, наставником, який створює умови в яких учень хоче сам навчатись.

Тому такий підхід робить навчання корисним і живим, учень бачить для чого йому ті чи інші знання в житті, він починає розуміти себе і інших,

розвивати свої таланти і в результаті навчання має призводити до росту особистості цілісної, творчої, креативної, готової до змін і відповідальною за свої дії.

Формування ключових компетентностей засобами мистецтва в основній школі реалізується завдяки поєднанню компетентнісного, особистісно зорієнтованого, діяльнісного та інтегративного підходів. Ці підходи сприяють розвитку загальнокультурної обізнаності, естетичного смаку, художніх здібностей і творчого мислення учнів.[8]

Через мистецтво розвиваються:

1. Спілкування рідною/державною мовою

- Уміння: висловлювати почуття щодо мистецтва, брати участь у дискусіях, коментувати власну творчість.
- Ставлення: усвідомлення цінностей, національної самобутності.
- Ресурси: твори мистецтва, презентації, інсценізації, мистецькі проєкти.

2. Спілкування іноземними мовами

- Уміння: інтерпретувати твори інших культур, говорити про мистецтво іноземною мовою.
- Ставлення: повага до культурного розмаїття, готовність до міжкультурного діалогу.
- Ресурси: твори мистецтва інших країн, сайти музеїв.

3. Математична компетентність

- Уміння: обчислення пропорцій, перспектива, ритм, сценічні композиції.
- Ставлення: розуміння зв'язку між мистецтвом і математикою.
- Ресурси: схеми, таблиці, спостереження, інформація про митців.

4. Природничі науки і технології

- Уміння: відтворення природи у мистецтві, використання технічних засобів
- Ставлення: гармонія з природою, сприйняття її як джерела творчості.
- Ресурси: спостереження, природні матеріали, інформація про митців-науківців.

5. Інформаційно-цифрова компетентність

- Уміння: створення мистецтва за допомогою цифрових технологій.
- Ставлення: усвідомлення творчих можливостей цифрових інструментів.
- Ресурси: графічні редактори, інтернет, комп'ютерні програми.

6. Уміння вчитися впродовж життя

- Уміння: планування творчої діяльності, самооцінка, розвиток інтересів.
- Ставлення: готовність до саморозвитку.
- Ресурси: відео, аудіо, тексти, мотиваційні методи.

7. Ініціативність і підприємливість

- Уміння: реалізація мистецьких ідей, робота в команді, оцінка власних можливостей.
- Ставлення: відкритість до нових ідей, відповідальність.
- Ресурси: рольові ігри, життєписи митців, проекти.

8. Соціальна і громадянська компетентності

- Уміння: участь у культурних проєктах, співпраця, критичний аналіз мистецтва.
- Ставлення: національна ідентичність, демократія, толерантність.
- Ресурси: твори мистецтва, проєкти, дискусії.

9. Обізнаність і самовираження у сфері культури

- Уміння: аналіз мистецтва, створення образів, оцінка естетичного простору.

- Ставлення: повага до культури, збереження мистецької спадщини.
- Ресурси: твори мистецтва, інтерактивні методи.

10. Екологічна грамотність і здорове життя

- Уміння: вираження емоцій через мистецтво, психоемоційна корекція.
- Ставлення: гармонія з природою, художнє сприймання довкілля.
- Ресурси: твори мистецтва, арттехнології.

Отже, компетентнісний підхід є не просто черговим трендом в освіті, а її фундаментальною трансформацією, що відповідає динамічним викликам ХХІ століття. Він знаменує собою кардинальний зсув від традиційної моделі навчання, зосередженої на передачі та запам'ятовуванні знань, до моделі, яка акцентує увагу на формуванні здатності особистості ефективно діяти, мислити критично та творчо, а також успішно адаптуватися в швидкозмінному світі. Цей підхід робить навчання практико-орієнтованим і життєвим, дозволяючи учням не лише засвоювати інформацію, а й розуміти її цінність та застосування в реальних ситуаціях. Це досягається завдяки інтеграції знань з різних предметних галузей, що допомагає учням бачити цілісну картину світу, а не розрізнені фрагменти.

1.2. Вивчення жанрів на уроках образотворчого мистецтва

Формування знань про жанри образотворчого мистецтва на уроках здійснюється через компетентнісний підхід, який орієнтується не лише на передачу інформації, а на розвиток умінь, цінностей, ставлень і реального застосування набутих знань у практичній діяльності. Такий підхід передбачає інтеграцію знань із різних галузей, активне залучення учнів до дослідницької, творчої, та проектної діяльності, а також розвиток ключових компетентностей, зокрема культурної, естетичної, креативної та критичного мислення. Під час вивчення жанрів образотворчого мистецтва вчитель може поєднувати пояснення із прикладами творів наприклад українських та світових митців.

Аналіз мистецьких образів - це запитання відкритого типу наприклад який настрій викликає цей пейзаж? Що хотів сказати художник? Практичні завдання - це створення власних композицій в певному жанрі.

Інтердисциплінарні зв'язки наприклад з історією, літературою, природознавством. Особлива увага надається рефлексії коли учень оцінює свої роботи, ділиться враженнями від знайомства з певним жанром мистецтва або художником. Це допомагає не лише закріпити знання, а й розвивати емоційно-цілісне ставлення до мистецтва. Також підкреслюється, що вивчення жанрів має базуватися на принципах доступності, варіативності, інтерактивності та культуровідповідності. Це забезпечує залучення кожної дитини до активної мистецької діяльності та сприяє осмисленню жанрів як засобів передачі емоцій, ідей, почуттів і наративів у візуальному мистецтві.

Жанр в образотворчому мистецтві становлять систему класифікації творів залежно від їхньої тематики. В процесі навчання учні поступово оволодівають поняттями, що пов'язані з жанрами образотворчого мистецтва розширюючи свої знання про світ художньої культури. У 6-му класі вивченню жанрів приділяється особлива увага, оскільки саме на цьому етапі формуються ключові уявлення про тематичний розмаїття образотворчої діяльності.[7]

На уроках образотворчого мистецтва вивчають такі жанри: пейзаж, натюрморт, портрет, анімалістичний жанр, історичний, міфологічний та сюжетно-тематичний жанри.

Пейзаж це один із жанрів, що активно розглядається в підручниках 6-го класу [7]. Його вивчення передбачає ознайомлення з різновидами краєвиду таких як сільський, міський, морський, архітектурний тощо. Під час роботи над цим жанром школярі вчаться розуміти, як художники передають просторову глибину, перспективу, атмосферні явища та настрій природи за допомогою кольору, світлотіні, композиційного розміщення об'єктів. У методичних матеріалах звертається увага на важливість уміння бачити

перспективу, використовувати колірну палітру правильно, а також передавати зміну станів природи наприклад спокій чи динаміку.

Натюрморт як жанр зосереджує увагу учнів на зображенні неживих предметів. Вивчення натюрморту на уроках образотворчого мистецтва в середній школі, зокрема у 6-му класі, є важливою складовою формування художньої культури учнів. Натюрморт, як жанр дозволяє школярам не лише оволодівати технічними навичками зображення предметів, розвивати спостережливість, увагу до деталей, відчуття кольору, композиції та простору.

Для дітей цього віку натюрморт стає доступним способом дослідження навколишнього світу через мистецтво. Учні вчаться бачити красу у звичайних речах — у фруктах, у квітах, у посуді та передавати її засобами живопису. Це формує естетичний смак та вміння цінувати художні образи. Натюрморт можна виконувати не лише в класичному реалістичному стилі а й гратися зі стилями наприклад зображати натюрморт в стилі імпресіонізм що дає змогу погратися з кольорами з формами. Особливу роль у роботі над натюрмортом відіграють спостереження та інтерпретація. Учні вчаться аналізувати предмети, помічати їхні особливості такі як наприклад текстура, матеріал, рефлекси, тіні — і відтворювати їх у власній творчій манері. Це сприяє розвитку образного мислення, уваги до композиції та гармонії в зображенні. В програмі підручників по образотворчому мистецтву вивчаються натюрморти з різними побутовими предметами, фруктами, квітами, тощо. Також показані приклади різних художніх творів в різних стилях.

Портрет ще один важливий жанр, що водиться до навчального процесу в середній школі. Вивчення пропорції голови, особливостей рис обличчя, емоційного стану людини, способів передавання міміки характеру це основа роботи в цьому напрямі. Завдання, які виконують учні, включають створення портретів уяви або з натури та створення автопортретів. Під час виконання практичних завдань важливо звертати увагу на правильну побудову голови та

обличчя, на правильні пропорції, допомагати учням правильно передавати емоції.

Вивчення анімалістичного жанру сприяє розвитку інтересу дітей до живої природи, тварин та вчить уважно аналізувати рухи і будову тіла тварини. Практичні завдання в цьому жанрі допомагають учневі розвивати спостережливість, вміння фіксувати характерні риси тварин, їхню пластику, Допомагають розрізняти та зображувати різні відмінності кожної тварини наприклад положення в просторі, вираз очей, колір тварини, форма тіла голови тощо. Також опрацьовується прийом динамічного малюнка, що дозволяє передати рух наприклад стрибок, біг, політ, тощо.

Також є історичний жанр в образотворчому мистецтві є одним з найважливіших, адже саме завдяки йому учні можуть уявити події, які відбувалися багато століть тому. Художники цього жанру намагалися зобразити моменти, що мали велике значення для народу чи всього людства. Це можуть бути сцена дзвін, підписання документів, визвольні змагання, зустрічі видають видатних діячів, урочисті події та далі. Коли учні споглядають картини в історичному жанрі вони можуть побачити як виглядали люди цієї епохи, що вони носили, які мали звички та навіть уявити, про що могли думати в ті моменти. Для українського мистецтва історичний жанр є особливо важливим, адже через нього ми вчимося пам'ятати про свою культуру традиції боротьбу за незалежність. Часто на картинах учні можуть побачити козаків, гетьманів, відомі битви, Моменти перемог або втрат.

Також існує міфологічний жанр у ньому художники зображують героїв, події та образи з міфів наприклад стародавніх історій, які передавалися з покоління в покоління. Міфи існували в кожного народу, Давні греки вірили в Зевса, Афіну, Посейдона, а українці — в Перуна, Мокошу, Велеса. У цих історіях розповідається про створення світу та подібне. Для учнів цей жанр дає змогу розвивати свою фантазію.

Наступним жанром йде сюжетно-тематичний жанр що дозволяє учням використовувати набуті знання про композицію, перспективу, людину, предмети та середовище для створення складніших художніх творів. Вивчення цього жанру передбачає поєднання зображення простору, дійових осіб, предметного середовища, динаміки подій і сюжетної логіки. Така діяльність стимулює розвиток мислення, уяви та здатності передавати емоції через художні образи, також дає змогу учням застосувати набуті знання з минулих вивчених жанрів образотворчого мистецтва в практичному завданні. Та додатково до цього вивчити новий жанр образотворчого мистецтва. Учні навчаються придумувати ідею, розміщення об'єктів, дотримуватися принципів контрасту, ритму, цілісності композиції, перспективи, пропорцій та інше.

Особливу увагу в підручниках для 6-го класу приділено поєднанню теоретичних знань з практичними. Ознайомлення з жанрами образотворчого мистецтва супроводжується демонстрацією репродукції художніх творів, обговорення характерних ознак кожного жанру, а також виконанням навчальних і творчих завдань. Завдяки цьому учні не лише засвоюють термінологію, але й набувають уміння застосовувати ці знання у власній творчості.

Також на уроках учні мають можливість спробувати себе в кожному жанрі, обравши матеріали для роботи відповідно до завдання такі як акварель, гуаш, олівці. Це також дозволяє учням зрозуміти який жанр їм більше подобається для того щоб використовувати це в можливій подальшій своїй творчій діяльності.

Отже, вивчення жанрів образотворчого мистецтва на уроках є дієвим інструментом реалізації компетентнісного підходу в освіті, що значно поглиблює взаємодію учня з мистецтвом. Цей процес не обмежується лише категоризацією творів за тематикою, а спрямований на розвиток цілого спектру практичних навичок та особистісних якостей.

Занурення у світ пейзажу, натюрморту, портрета, анімалістичного, історичного, міфологічного та сюжетно-тематичного жанрів дозволяє учням набувати конкретних технічних умінь. Наприклад, вивчення пейзажу формує розуміння перспективи та передачі атмосферних явищ, тоді як натюрморт розвиває спостережливість та здатність бачити красу у повсякденних об'єктах, а також експериментувати зі стилями. Робота над портретом закладає основи розуміння пропорцій та передачі емоцій, а анімалістичний жанр – вміння фіксувати рух та особливості тварин. Історичний і міфологічний жанри розширюють культурний кругозір, дозволяючи зануритися в події минулого та світ уяви, а сюжетно-тематичний – інтегрувати всі набуті знання для створення складних художніх наративів.

Таким чином, освоєння жанрів образотворчого мистецтва є не тільки частиною художньої освіти, але й важливою складовою формування всебічно розвиненої особистості, здатної до критичного осмислення, творчого вирішення завдань та глибокого культурного сприйняття. Це дає учням змогу не тільки розуміти мистецтво, але й активно використовувати його як засіб комунікації, вираження емоцій та пізнання світу.

1.3. Педагогічні методи, що сприяють компетентнісному навчанню у вивченні жанрів

У сучасному освітньому процесі важливе місце посідає впровадження компетентнісного підходу, що передбачає формування в учнів не лише знань, а й умінь, ставлень і цінностей, необхідних для успішного життя в суспільстві. Під час вивчення жанрів образотворчого мистецтва в школі цей підхід реалізується через застосування ефективних педагогічних методів, зокрема інтерактивних технологій, проєктної діяльності, міжпредметних зв'язків та цифрових інструментів.

Інтерактивні методи навчання спрямовані на активізацію пізнавальної діяльності школярів, формування їхньої здатності до аналізу, порівняння, узагальнення, а також до виявлення особистісної позиції. Такі методи, як «мозковий штурм», «асоціативний куц», «обговорення в парах», «рольові ігри» або «дискусії», дозволяють учням не лише краще засвоїти навчальний матеріал, а й розвивати власну думку, аргументувати свої погляди, вести діалог.[14] Наприклад, при ознайомленні з жанром портрету, учням можна запропонувати створити асоціативне коло на тему «Який характер має зображена людина?», виходячи з міміки, поз, кольору, композиції. Такий підхід дозволяє учням аналізувати художній твір глибше, ніж при простому запам'ятовуванні понять.

Розглянемо детальніше інтерактивні методи навчання:

Мозковий штурм - це метод полягає в колективному генеруванні ідеї за короткий час без попередньої критики чи оцінки, метою цього методу є стимулювання креативності, вільного обміну думками та знаходження швидких рішень для певної проблеми або питання. Після швидкого збору ідей вони аналізують та відбирають найкраще рішення. Наприклад: При вивченні пейзажу, вчитель запитує: "Як показати на картині грозу або світанок?". Учні пропонують: "темні кольори", "блискавку", "схід сонця", "туман", "осінні відтінки". Всі ідеї записуються, а потім обираються найкращі. Це розвиває уяву та нестандартне мислення.

1. **Асоціативний куц** це метод який допомагає учням виявити та структурувати асоціації, пов'язані з певною темою або поняттям. Учні створюють візуально схему де центральне поняття оточена пов'язаними ідеями, що сприяє глибшому розумінню теми. Наприклад: При вивченні натюрморту, вчитель пише слово "НАТЮРМОРТ" у центрі. Учні називають асоціації: "фрукти", "квіти", "ваза", "тінь", "колір". Вчитель записує їх, створюючи "куц". Це допомагає систематизувати знання та бачити зв'язки.

2. **Обговорення в парах** це метод ,який передбачає обмін думками між двома учнями щодо певного питання або проблеми. Він сприяє розвитку навичок активного слухання, аргументації та вміння висловлювати власну точку зору. Наприклад: Після показу портретів, вчитель просить пари обговорити: "Які емоції передає цей портрет і як художник цього досяг?". Учні діляться враженнями, вчаться аналізувати та поважати чужу думку.
3. **Рольові ігри** це метод який дозволяє учням моделювати соціальні ситуації, приймаючи на себе певні ролі. Це сприяє розвитку комунікативних навичок, глибшому розумінню соціальних процесів, розвитку емпатії та такий метод може бути пов'язаним з між предметними зв'язками для кращого розуміння наприклад певних персонажів в літературі. Наприклад: Вивчаючи історичний жанр, учні можуть розіграти сценку з картини, наприклад, "Підписання важливого документа", виконуючи ролі історичних діячів. Це допомагає краще зрозуміти подію та розвиває командну роботу.
4. **Дискусії** є ще одним активним методом обговорення, які мобілізують практичні — теоретичні знання учнів, дозволяє висловлювати та аргументувати власні погляди та думки. Вони доречні при розгляді спірних питань і сприяють розвитку критичного мислення учня. Наприклад: При вивченні міфологічного жанру, вчитель пропонує обговорити: "Чи важливі давні міфи сьогодні?". Учні сперечаються, чи впливають міфи на сучасну культуру (фентезі, кіно). Це вчить будувати аргументи та вести діалог.

Міжпредметні зв'язки є ще одним ефективним інструментом, що дозволяє учням бачити цілісну картину світу, формує уявлення про взаємозв'язки між різними видами діяльності людини.[10] Наприклад, під час вивчення історичного жанру доцільно поєднувати уроки образотворчого мистецтва з історією України або всесвітньою історією. Учні можуть аналізувати картини,

що зображають визначні історичні події, а також створювати власні ілюстрації до вивченого матеріалу. Під час вивчення портретного жанру тісно пов'язуються знання з літератури, коли учні створюють образи літературних персонажів.

Окремої уваги заслуговує застосування цифрових технологій у процесі вивчення мистецтва.[11] Сучасні учні — це «цифрове покоління», яке активно користується інтернетом, мобільними застосунками, відео- та фотофіксацією. Завдяки впровадженню в освітній процес цифрових інструментів з'являється можливість зробити уроки більш наочними, цікавими та доступними. Наприклад, можна використовувати віртуальні музеї для знайомства з жанрами живопису, онлайн-галереї для перегляду робіт митців різних епох, а також графічні редактори для створення цифрових робіт у певному жанрі. Учитель може запропонувати учням завантажити зображення натюрморту та створити його цифрову інтерпретацію за допомогою редактора. Також, дедалі частіше в освітньому середовищі застосовуються QR-коди, за якими учні можуть переходити на інтерактивні платформи такі, як Padlet — для створення спільних галерей або обговорень. Canva / Sketchbook — для цифрового малювання. Google Forms — для тестів або рефлексій після перегляду відео. На таких платформах учні виконують творчі завдання, проходять вікторини або переглядають додаткові матеріали. Такий підхід сприяє інтерактивності навчання, розвитку цифрової грамотності та підвищує зацікавленість у вивченні мистецтва або інших уроків.

Ось приклад інтерактивного завдання з використанням QR-коду для уроку образотворчого мистецтва:

Завдання з QR-кодом на тему «Натюрморт» (6 клас)

Назва завдання: «Натюрморт: Історія в предметах»

Мета: Ознайомити учнів з жанром натюрморту та його можливостями передавати настрій чи ідею.

Вчитель демонструє QR-код, що веде до платформи Canva (або іншого графічного редактора) з шаблоном для натюрморту.

Завдання: Створити цифровий натюрморт, який розповідає невелику «історію» або передає певний настрій за допомогою обраних предметів. Можна використовувати готові елементи або створювати їх самостійно.

Також надається другий QR-код на Google Forms (або іншу форму) із запитаннями:

Які предмети ти обрав/обрала і чому?

Яку ідею чи настрій ти хотів/хотіла передати?

Як вибір кольорів допоміг тобі в цьому?

Результат публікується у спільній галереї на Google Classroom. Після цього проводиться обговорення робіт учнів.

ВИСНОВКИ ДО I РОЗДІЛУ

У першому розділі було здійснено теоретичне обґрунтування сутності компетентнісного підходу в сучасній освіті та проаналізовано можливості його реалізації під час вивчення жанрів образотворчого мистецтва в закладі загальної середньої освіти.

У підпункті 1.1 з'ясовано, що компетентнісний підхід — це не лише методика навчання, а цілісна освітня концепція, яка акцентує увагу на формуванні в учнів здатності ефективно діяти в різних життєвих ситуаціях. Основна мета такого підходу — розвиток ключових компетентностей, зокрема креативності, критичного мислення, комунікабельності та емоційного інтелекту. Згідно з Концепцією Нової української школи, формування компетентностей має інтегрувати знання, уміння, ставлення та цінності.

У підпункті 1.2 розглянуто особливості вивчення жанрів на уроках образотворчого мистецтва через призму компетентнісного підходу. Було встановлено, що жанрове розмаїття у візуальному мистецтві дає широкі можливості для формування естетичних та культурних компетентностей. Запропоновано орієнтувати освітній процес не лише на передачу знань, а й на організацію практичної діяльності, аналіз мистецьких образів, формування міжпредметних зв'язків та розвиток умінь до самооцінювання й рефлексії.

У підпункті 1.3 проаналізовано педагогічні методи, які сприяють реалізації компетентнісного підходу під час вивчення жанрів. Серед найбільш ефективних методів визначено:

- мозковий штурм, що стимулює творче мислення;
- асоціативний куш, який сприяє структуризації понять;
- обговорення в парах та дискусії, що формують навички діалогу, аргументації та критичного мислення;
- рольові ігри, що розвивають емпатію й уяву;

- міжпредметні зв'язки, які формують цілісне бачення культурних і історичних процесів;
- цифрові інструменти, що підвищують мотивацію та залучення учнів до мистецької діяльності.

Таким чином в результаті дослідження було встановлено, що впровадження компетентнісного підходу в освітній процес на уроках образотворчого мистецтва сприяє глибшому залучення учнів до творчої діяльності, формування естетичного смаку, розвитку вміння аналізувати, узагальнювати та застосовувати знання в нових ситуаціях а не тільки в навчанні. Такий підхід дозволяє поєднувати практичні завдання з рефлексією, спонукає до самовираження через художню діяльність.

РОЗДІЛ 2. ПРОЦЕС ВИКОНАННЯ ПРАКТИЧНОЇ РОБОТИ

2.1. Виникнення ідеї та пошукові ескізи

Ідея створення композиції «Тиша в променях кольору» виникла не миттєво. Це був повільний, майже медитативний процес, що дозрівав у мені протягом кількох тижнів. Поштовхом стало звичайне, навіть буденне спостереження — вечірнє світло, яке пробивалося крізь фіранку й лягало на поверхню столу, де стояла скляна ваза з кількома квітами. Момент був настільки тихим і водночас емоційно наповненим, що в мені виникло бажання закарбувати не саму сцену, а відчуття, яке вона викликала.

У моїй голові почала формуватися ідея натюрморту, що мав би не лише предметне, а й символічне, навіть метафізичне навантаження. Я хотіла створити образ, у якому предмети ніби завмирають у мить тиші, стають провідниками внутрішнього стану, коли відчувається спокій, умиротворення, але водночас і щось глибше, складніше.

Матеріалом я обрала олію — вона дає можливість працювати вільно, розмірено, насичено. Це фактурна фарба, яка дозволяє створювати глибину, ледь помітні переходи, підкреслювати світло. Вона наче продовження емоції на полотні. До того ж, олійний живопис на великому форматі надає свободі жесту, дозволяє розкривати колір повноцінно, а не скуто.

Пошукові ескізи стали важливою частиною процесу. Я малювала окремо квіти, вазу, фрукти, комбінувала різні варіанти композиції. Деякі варіанти були більш динамічні, з діагональними лініями, інші — спокійні, симетричні. Врешті, я зупинилася на врівноваженій горизонтальній композиції, яка символізує стійкість, умиротворення, тишу.

Предмети в натюрморті були обрані не випадково. Квіти — символ краси, яка минає, вони тендітні, як настрій. Фрукти — символ достатку, смаку життя, матеріальної й тілесної сторони буття. Скляні предмети — прозорість, вразливість, чистота, які, однак, можуть легко розбитися. Все це створює

атмосферу домашнього затишку, ту саму «тишу» з назви, яка огортає, як плед у прохолодний вечір.

Однак у процесі роботи я відчула, що чогось бракує. І тоді на фоні з'явився силует риби. Спочатку він був ледь помічений, потім я поступово вводила його у композицію, зробивши майже невидимим, але достатньо відчутним. Риба не була задумана спочатку — вона з'явилася інтуїтивно, як символ чогось глибинного, підсвідомого.

У культурі риба має багато значень. Вона — символ життя, руху, постійних змін, пам'яті, інтуїції. У моїй роботі вона уособлює ті внутрішні шари душі, які ми не завжди усвідомлюємо, але які впливають на нас, формують наш стан, наші реакції. Це може бути спогад, ностальгія, щось невисловлене, але сильне.

Риба в композиції — це наче тінь минулого, яка не заважає спокою, але змушує відчувати глибину цього спокою. Бо справжній спокій — це не відсутність емоцій, а їх прийняття. І тому картина, попри свою зовнішню гармонію, має другий план — внутрішній, наповнений змістом, досвідом, пам'яттю, болем і надією.

Так народився задум «Тиші в променях кольору» — не просто як декоративного натюрморту, а як метафоричної розповіді про тонкий баланс між зовнішнім спокоєм і внутрішнім життям. Ця робота — мій особистий простір діалогу з глядачем, з яким я ділюся моментом — справжнім, живим.

Сучасні митці, якими я надихалась при створенні картини:

1. Вадим Ліпських (Україна) – експресивні натюрморти та пейзажі, в яких поєднано вільну мазкову техніку з яскравою колористикою. Його роботи мають настрій імпровізації, а предмети часто спрощено або стилізовано для передачі емоційного стану. (Додаток А.1.)

2. Ірина Єрмолова (Україна) – емоційний експресіонізм у портретах і квіткових композиціях. Її мазки енергійні, текстурні, а колористика завжди наповнена динамікою. (Додаток А.2.)
3. Zoeu Frank (Америка) – реалістичні, деталізовані інтер'єри та натюрморти з глибоким символізмом. Її композиції часто містять складні багатофігурні сцени та гру з простором (Додаток А.3.)
4. Аліна Максименко (Україна) – витончене поєднання абстракції та фігуративності. Переважають спокійні, приглушені кольори та образи жінок. (Додаток А.4.)
5. Денис Заражін (Україна) – фігуративне мистецтво з елементами сюрреалізму. Центральне місце займає людське тіло — пластичне, ритмічне, з активною фактурою мазків. (Додаток А.5.)
6. Daniel Ludwig - картини виконані в експресивному фігуративному стилі з поєднанням абстракції та цифрових ефектів. Він зображає людські фігури у складних позах, накладаючи на них напівпрозорі кольорові шари, що створюють відчуття глибини та руху. Його роботи поєднують реалізм форм із хаотичним, майже сюрреалістичним середовищем, у якому домінують насичені кольори й світлотінь. (Додаток А.6.)

Отже, композиція «Тиша в променях кольору» є не просто живописним натюрмортом, а глибоко особистісною візуальною медитацією, що поєднує зовнішню спокійну гармонію з внутрішнім, символічно насиченим змістом. Вона виникла з потреби передати не стільки предметний світ, скільки відчуття тиші, моменту зупинки й внутрішньої присутності. Через обрані образи — квіти, фрукти, скло, силует риби — передано складні емоційні стани, що пов'язують глядача з невидимим, але відчутним простором душі. Картина є прикладом того, як через колір, світло і форму можна створити діалог з глядачем — щирий, тихий, але глибокий.

2.2. Процес реалізації твору «Тиша в променях кольору»

У межах дипломної роботи було виконано живописний твір у жанрі натюрморту під назвою «Тиша в променях кольору». Основна мета роботи полягала у створенні художнього образу, який передає атмосферу тиші, внутрішнього спокою, гармонії та мимовільної зупинки часу. Для реалізації задуму було обрано техніку олійного живопису, яка надала можливість втілити глибину колористичного рішення, відтворити фактурність предметів, м'які світлотіньові переходи, передати ефект «купання» об'єктів у кольорі.

Робота виконувалась на полотні, натягнутому на дерев'яний підрамник, розміром 80×110 см, у горизонтальному форматі. Обраний формат дозволив розмістити натюрмортну композицію у просторі так, щоб надати їй спокійного, урівноваженого ритму та водночас зберегти акценти.

Творчий процес розпочався з розробки первинного задуму та попереднього візуального образу. Основною ідеєю стало створення атмосфери емоційного зосередження — тиші, в яку занурюється глядач. Планувалося розташування у центрі композиції групи побутових предметів: вази з квітами, графіна, склянки, тарілки та кількох фруктів. Саме ці об'єкти стали візуальними метафорами спогадів, мрійливості, буденної краси та гармонії.

Першим етапом стало створення композиції натюрморту в реальному просторі — виставлення об'єктів на столі та спостереження за розподілом світла й тіні, співвідношенням об'ємів. Далі було виконано олівцевий ескіз, у якому визначено загальні пропорції та розміщення об'єктів на площині. (Додаток Б.1.)

Другим етапом став пошук художнього стилю. Було здійснено кілька пробних варіантів у кольорі, де опрацьовано фрагменти композиції з використанням різних стилістичних підходів. Перший варіант виявився невдалим через надмірну контрастність кольорової гами та невиправдану

декоративність. У зв'язку з цим було прийнято рішення змінити як кольорову гаму, так і композиційне вирішення. (Додаток Б.2.)

Третім етапом стало перенесення ескізу на полотно, однак у процесі роботи було внесено корективи: змінено деякі предмети та їхні форми задля гармонізації загального образу. Наприклад, на етапі планування передбачалось зображення лілії, однак під час виконання було прийнято рішення замінити її на гілку бузку, яка краще відповідала загальному колористичному тону й атмосфері композиції, також на цьому етапі з'явився силует риби. (Додаток Б.3.)

Початковою дією стало покриття фону кольоровою заливкою. Тло вирішено у вигляді абстрактної драперії, яку не деталізовано — вона зображена умовно, лише як силуетна площа, що створює глибину простору. Далі було виконано кольорову підкладку предметів, що дозволило уникнути просвічування полотна та чіткіше окреслити майбутню палітру. (Додаток Б.4.)

У процесі виконання робота кілька разів зазнавала зміни кольорової гами. Початкові варіанти було визнано недостатньо емоційними або надто яскравими. Поступово було сформовано фінальну палітру, в основі якої — холодні, приглушені відтінки синього, фіолетового, сірого з м'якими вкрапленнями рожевих, винних та золотистих тонів, використовувалось поєднання теплих та холодних колорів. (Додаток Б.5.)

Завершальним етапом стало уточнення деталей, усунення недоліків, приведення всієї картини до єдиного стилістичного та колористичного рішення. Пензлем і мастихіном було виконано останні мазки — м'які, розтушовані або фактурні, залежно від частини натюрморту. (Додаток Б.6.)

У результаті створено роботу, яка не просто зображує предмети, а створює емоційний настрій, візуальний наратив. Назва картини — «Тиша в променях кольору» — відображає її змістовне наповнення.

ВИСНОВКИ ДО РОЗДІЛУ 2

У результаті роботи над дипломною картиною «Тиша в променях кольору» було здійснено всебічне, глибоке дослідження не лише художнього образу, а й особливостей технічного виконання натюрморту. Від задуму до реалізації пройдено складний, але надзвичайно цінний творчий шлях, що включав етапи пошуку емоційного стану, візуального образу та концептуального змісту. Ідея твору визрівала поступово: з першого враження від буденного моменту — гри світла на поверхні — народилася глибока метафора внутрішнього спокою, пам'яті та тиші, що не є порожнечою, а навпаки — наповнена змістом.

Композиція натюрморту стала своєрідною художньою розповіддю, в якій предмети — квіти, фрукти, скляні об'єкти — перетворилися на символи, що передають відчуття гармонії, внутрішнього діалогу, емоційної тиші. Особливу роль відіграв образ риби, що виник інтуїтивно, у процесі роботи, і став глибоким символом підсвідомого, пам'яті й емоційного фону, який не завжди можна вербалізувати, але який присутній у кожному з нас.

Процес створення роботи включав етапи експериментування з технікою олійного живопису: пошуки відповідної фактури, мазка, глибини кольору, а також створення серії ескізів, які допомогли випробувати різні варіанти розміщення предметів і освітлення. Особлива увага приділялась кольоровій гамі — вона повинна була не тільки гармоніювати між собою, а й передавати відповідний настрій: тихий, глибокий, наповнений світлом. Значні труднощі виникали на етапі вибору технічних рішень — від побудови простору до передачі фактури скляних і органічних поверхонь. Проте саме ці виклики стимулювали професійне зростання, формували здатність до самостійного аналізу та пошуку ефективних творчих рішень.

Натхненням для мене стали роботи сучасних українських та зарубіжних митців, зокрема Вадима Ліпських, Ірини Єрмолової, Zoeu Frank, Аліни Максименко, Дениса Заражіна та Daniel Ludwig. Їхня мистецька манера, вміння поєднувати експресію з символікою, технічну витонченість із

емоційністю дали мені змогу розширити власний художній світогляд, краще зрозуміти потенціал сучасного живопису й віднайти нові способи самовираження.

Остаточна композиція дипломної роботи втілює ідею спокою як глибокого внутрішнього стану — не відсутності емоцій, а їх прийняття. Через колір, світло, структуру мазка, а також продумане поєднання предметів, вдалося створити простір, у якому глядач може зупинитися, зануритися у власні думки, пережити момент тиші, наповненої змістом.

Таким чином, створення картини «Тиша в променях кольору» стало не просто етапом у професійному становленні, а глибоко особистим мистецьким досвідом. Воно об'єднало творче натхнення, технічне зростання та осмислення художнього образу як потужного засобу самовираження, рефлексії та діалогу з глядачем. Це був мій крок уперед як художниці, відкриття нових горизонтів — і внутрішніх, і професійних.

ВИСНОВКИ

У процесі роботи над дипломною роботою було здійснено всебічне дослідження впровадження компетентнісного підходу під час вивчення жанрів образотворчого мистецтва у 6 класі. Теоретичний аналіз, проведений у першому розділі, дозволив глибше зрозуміти суть компетентнісного підходу, його важливість у сучасній освітній системі, а також окреслити можливості використання мистецтва як ефективного засобу формування ключових компетентностей. Було досліджено роль жанрів у процесі навчання, а також педагогічні методи, які сприяють активізації пізнавальної діяльності, розвитку аналітичного мислення, формуванню особистісної позиції.

Практична частина роботи стала логічним продовженням теоретичних напрацювань і дала можливість реалізувати власний творчий задум у формі дипломної картини «Тиша в променях кольору». У процесі створення натюрморту мені вдалося повною мірою проявити свій художній потенціал, експериментуючи з кольорами, композиційними рішеннями та технікою, наближеною до імпресіонізму. Ця робота стала для мене не лише фаховим випробуванням, а й справжнім творчим відкриттям. Я змогла поєднати особисті переживання, естетичні уявлення та професійні навички в єдину гармонійну художню форму. Створена композиція стала втіленням емоційного спокою, краси моменту та глибокого внутрішнього змісту. Вона не лише відповідає поставленим завданням, а й перевершила мої початкові очікування.

Таким чином, виконання дипломної роботи стало важливим кроком у моєму професійному та особистісному становленні. Я змогла не лише поглибити свої знання з педагогіки та методики викладання мистецтва, а й зміцнити впевненість у власних творчих здібностях. Компетентнісний підхід, розглянутий у теоретичному аспекті, знайшов своє відображення в особистому досвіді художнього самовираження, що доводить його універсальність і дієвість у розвитку мистецької особистості.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Нова українська школа: порадник для вчителя
URL:<https://mon.gov.ua/static-objects/mon/sites/1/zagalna%20serednya/nova-ukrainska-shkola-compressed.pdf> (дата звернення: 02.04.2025)
2. Компетентнісний підхід у контексті сучасних змін в освіті / За наук. ред. О. Я. Савченко URL:<https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/9372/1/Binder2.pdf> (дата звернення: 02.04.2025)
3. Гуцан Л. В. Компетентнісний підхід у загальній середній освіті: теоретико-методологічний аналіз
URL:https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/2349/1/Gutsan_50025.pdf (дата звернення: 05.04.2025)
4. Компетентнісний підхід у науково-педагогічній літературі
URL:https://www.researchgate.net/publication/352270606_Kompetentnisnij_pidhid_u_naukovo-pedagogicnij_literaturi (дата звернення: 06.04.2025)
5. Компетентнісний потенціал мистецької освітньої галузі в умовах реалізації Державного стандарту базової середньої освіти / За наук. ред. О. В. Українець URL: <https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/719709/1.pdf> (дата звернення: 10.04.2025)
6. Застосування інтерактивних методів навчання на уроках мистецтва
URL:<https://dspace.uzhnu.edu.ua/jspui/bitstream/lib.pdf> (дата звернення: 21.04.2025)
7. Масол Л. М. Мистецтво. 6 клас — 2023
URL:<https://pidruchnyk.com.ua/2692-mystetstvo-6-klas-masol-2023.html> (дата звернення: 23.04.2025)
8. Пояснювальна записка: компетентності в мистецькій освіті URL: https://artmon59-new.ed-era.com/vstup/poyasnuvalna_zapyska/kompetentnosty (дата звернення: 25.04.2025)

9. Постанова Кабінету Міністрів України №898 "Про затвердження Державного стандарту базової середньої освіти" від 30 вересня 2020 року URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/898-2020-%D0%BF#Text> (дата звернення: 03.04.2025)
10. Досвід роботи з образотворчого мистецтва: міжпредметні зв'язки на уроках образотворчого мистецтва URL: <https://naurok.com.ua/dosvid-roboti-z-obrazotvorchogo-mistectva-mizhpredmetni-zv-yazki-na-urokakh-obrazotvorchogo-mistectva-204050.html> (дата звернення: 01.05.2025)
11. Використання цифрових технологій для створення сучасних творів образотворчого мистецтва URL: <https://vseosvita.ua/library/vykorystannia-tsyfrovykh-tekhnologii-dlia-stvorennia-suchasnykh-tvoriv-obrazotvorchoho-mystetstva-786032.html> (дата звернення: 01.05.2025.)
12. Методичні матеріали для уроків образотворчого мистецтва (Фастівський ліцей) URL: <http://www.fastiv-lyceum.edukit.kiev.ua/Files/downloads.pdf> (дата звернення: 05.05.2025)
13. Інтерактивні методи навчання на уроках мистецтва (наукова стаття, НТУ "ХПІ") URL: repository.kpi.kharkov.ua/server/api/core/bitstreams/8d405e76-62bd-451f-967d-3cc91be3986e/content (дата звернення: 08.05.2025)
14. Що таке інтерактивні методи навчання (Best Clever SLMS) URL: <https://www.bestcleverslms.com/porady/shcho-take-interaktyvni-metody-navchannia> (дата звернення: 23.04.2025)
15. Інтерактивне навчання як засіб розвитку творчої активності учнів (ресурс elibrary.kdpu.edu.ua) URL: <https://elibrary.kdpu.edu.ua/bitstream.pdf> (дата звернення: 09.05.2025)
16. Актуальність і суть інтерактивного навчання URL: <https://naurok.com.ua/tvorcha-robota-aktualnist-i-sut-interaktivnogo-navchannya-44791.html> (дата звернення: 19.05.2025)

ДОДАТКИ

Додатки А

Додаток А.1.
Вадим Ліпських

Додаток А.2.
Ірина Єрмолова

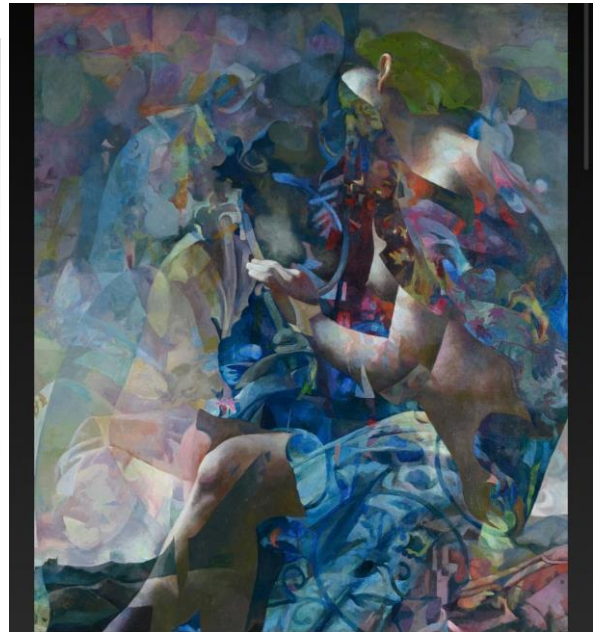
Додаток А.3.
Zoey Frank

Додаток А.4.
Аліна Максименко

Додаток А.5.
Денис Заражін

Додаток А.6.
Daniel Ludwig

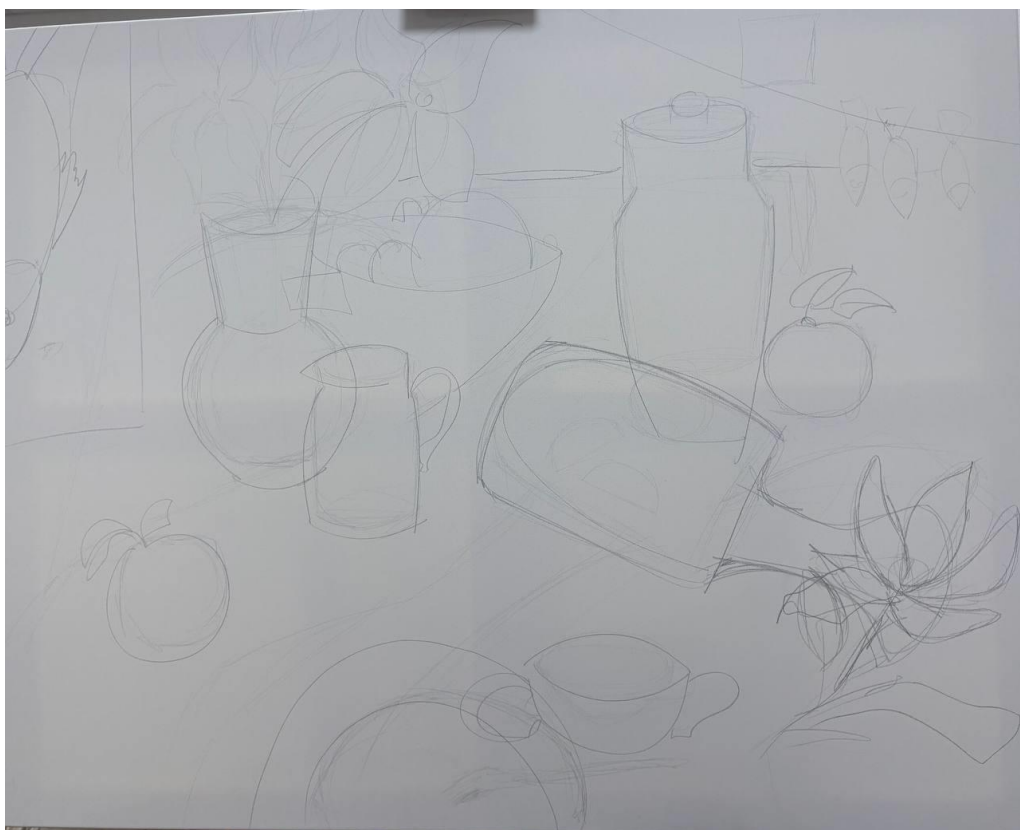
Додатки Б

Додаток Б.1. Перший етап. Виставлення натюрморту в інтер'єрі

**Додаток Б.2. Другий етап, спроба частини ескізу
в кольорі та стилі**

Додаток Б.2. Третій етап. Перенесення на полотно

Додаток Б.4. Четвертий етап. Заливка

Додаток Б.5. П'ятий етап. Зміна кольорової гами

Додаток Б.6. Завершальний етап